

Modena se se svými energetickými společenstvími „snaží být protagonistou v transformaci energetiky“

Alessandra Filippi, místostarostka italské Modeny

Italská Modena, signatář Paktu starostů a primátorů, nedávno dostala prostor v italském časopise Forum PA díky svému úsilí v oblasti dekarbonizace a přechodu k udržitelnosti. Byl zde zdůrazněn potenciál energetických společenství, avšak také důležitost účasti na evropském Paktu starostů a primátorů pro dosažení jejich cílů.

Byl to první summit G20 v Římě a po něm pak COP26 v Glasgow, kde se dostal na přetřes zdravotní stav naší planety a důležitost podniknutí okamžitých kroků formou transformace energetiky a rozvoje ekonomické a produkční struktury, které bere v úvahu environmentální udržitelnost. Cílem města Modena je být protagonistou v této transformaci energetiky, a přispět tak k boji proti změně klimatu. Na druhou stranu se před globální pandemií onemocnění COVID-19 vydaly miliony lidí do ulic a požadovaly klimatickou spravedlnost. Vzhledem k tomu, že sociální, zdravotní a klimatická krize jsou vzájemně provázané, tyto otázky vyžadují společná řešení. Jedním z řešení v boji proti těmto problémům by mohly být energetická společenství.

Co jsou to energetická společenství?

Energetické společenství vychází ze systému spolupráce mezi místními veřejnými subjekty, společnostmi, podniky a občany, kteří se rozhodnou budovat energetické infrastruktury z obnovitelných zdrojů energie a využívat vlastní spotřebu formou modelu sdílení. Jedná se o skvělý nástroj v boji proti změně klimatu, avšak také v boji proti energetické chudobě, která má dopad na více než 2 milionů italských rodin. Vzhledem k tomu, že se to přímo týká společenství, dochází k akceleraci nezbytné informovanosti a vzdělávání v základních otázkách.

Energetická společenství by měla být mezinárodně uznávána jako klíčová k dosažení cílů Pařížské dohody, poněvadž se jedná o nástroje, které by mohly napravit několik problémů zároveň.

Uživatelská informovanost a zapojení

Energetická společenství mohou zapojit do dekarbonizace velký počet sociálních aktérů. Blízkost zařízení ke spotřebitelům bude mít v mnoha případech za následek instalaci na střeších nebo vedle budov, což vede ke zdůraznění aktivní angažovanosti obyvatel. Zapojení jednotlivých uživatelů a ekonomické přínosy těchto systémů povedou členy společenství k uvědomějším energeticky účinným postupům a obecně pak k většímu povědomí o dynamice typické pro výrobu, spotřebu a prodej elektřiny.

Tyto prvky mohou vést k využívání inovativních technologických řešení, jako je model, který utváří zátěžový profil v závislosti na potřebách sítě, a tím i kroky spotřebitelů. Pokud se koncovým spotřebitelům dostane větší zodpovědnosti, budou vnitřně vedeni k tomu, aby uvedli své zátěžové a produkční modely do souladu a provedli první vyvážení svého vlastního minisystému.

Vyvíjející se právní rámec

Směrnice o obnovitelných zdrojích energie (RED II) a její částečná transpozice a převedení na zákon v podobě italského nařízení *Milleproroghe* určují právní rámec energetických společenství. Stanoví možnost vytvoření společenství, která si vyměňují energii pro účely okamžité i pozdější kolektivní vlastní spotřeby.

Zpráva Legambiente z května 2021 nazvaná „Obnovitelné obce“ zkoumala minimálně 30 místních konfigurací energetických společenství, která využívají obnovitelné zdroje energie a kolektivní vlastní spotřebu. Je to hnutí, které se vyvíjí rychleji než instalace velkých zařízení, což ukazuje jasnou snahu o uplatnění přístupu „odspodu“.

Závazek Moderny vůči Paktu starostů a primátorů

Proces dekarbonizace prošel v posledních letech prudkou akcelerací a problematika environmentální, ekonomické a sociální udržitelnosti se stala ústřední nejen na evropské úrovni, ale také v rámci politiky místních orgánů. Modena se nachází na místě, které je klíčové pro kvalitu vzduchu, a proto je posun k zelené energetice obzvláště urgentní pro zlepšení kvality životních podmínek lidí.

Většina členských obcí AESS se zapojila do sítě Paktu starostů a primátorů a vypracovala akční plány pro oblast udržitelných zdrojů energie a boj proti změně klimatu (SECAP). V Modeně byl plán schválen v únoru 2021. Stanoví cíl snížit emise CO₂ o minimálně 55 % do roku 2030 v souladu s cíli EU. Iniciativa Pakt starostů a primátorů měla pozitivní dopad na území země, zapojil se velký počet měst a zúčastněných stran a zlepšilo se povědomí o otázkách klimatu.

Poněvadž se některé malé a střední obce potýkaly s interními problémy, mělo by dojít ke zpřístupnění nových nástrojů a/nebo zefektivnění těch stávajících, aby se tyto obce mohly v maximální možné míře podílet na realizaci svých akčních plánů. Zdá se, že tento plán funguje dobře, protože stále větší počet měst proaktivně komunikuje s místními zúčastněnými stranami a úspěšně vytváří energetická společenství.

Specifické projekty energetických společenství

S přispěním evropského fondu EIT Climate-KIC spustily v září 2019 AESS, ENEA a Boloňská univerzita projekt GECCO (Green Energy Community) za účasti obyvatel, místních spolků a podniků. Do roku 2023 tak dojde k vytvoření prvního virtuálního Energetického společenství v regionu Emilia-Romagna, konkrétně v Boloni.

GECCO zprostředkuje vývoj 8 nových elektráren využívajících obnovitelné zdroje energie, které budou fungovat jako elektrárna pro agroprůmyslové středisko, bioplynová stanice na likvidaci organického odpadu, fotovoltaické solární elektrárny na několika obytných domech, obchodním centru, na střeše Fashion Research Institute, ZR Experience a sousedních společností.

A to vše pro získání celkem 14 MW nové elektřiny vygenerované fotovoltaickými elektrárnami, které do roku 2023 vyprodukují více než 15,4 mil. kWh za rok, se snížením o 120 MWh za rok, kdy se předejde emisím 58 tisíc tun CO₂ za rok do atmosféry.

Tento projekt právě probíhá a věnuje se vývoji platformy pro analýzu energetických toků (produkce, skladování a spotřeba), což je užitečné pro zajištění energetické flexibility v rámci společenství tak, aby mohli členové společenství monitorovat svoji spotřebu energie a přínos pro společenství.

Energetická společenství: otevřené otázky

Částečná transpozice evropských směrnic týkajících se vlastní produkce a energetické burzy umožnila start mnoha iniciativám, a to s neuvěřitelnými výsledky vzhledem k tomu, že zákon byl schválen před pouhým rokem a půl. Objevily se však určité zásadní problémy a některé otázky zůstávají i nadále otevřené.

Určení velikosti energetických společenství

Často se ukazuje, že určení velikosti energetických společenství na základě elektrotechnického parametru je omezující vzhledem k potenciálu účasti, který se u projektů obvykle objevuje, zejména u struktur nad 150 kW.

Dnes motivační prostředky oceňují pouze sdílenou energii formou tarifu bez ohledu na velikost zařízení. Jedna z klíčových otázek souvisí s konfiguracemi malých zařízení, u nichž se ukazuje, že jsou udržitelná pouze prostřednictvím snížení daní a bonusů. Aby bylo zajištěno trvání těchto zkušeností působících „odspodu“, musí být tyto projekty taktéž ekonomicky životaschopné.

Správa a řízení mechanismu

Citlivou otázkou je správa a řízení tohoto mechanismu: v Evropě to ztěžuje novela zákona, která stanoví rozdělování výhod náležitých členům přímo z jejich účtů, což vytváří řadu potenciálních komplikací při řízení a vede ke vzniku rizika zneplatnění aktuálně vyvíjených obchodních modelů. Dále platí, že co se týče správy a řízení, je nezbytné vymyslet modely, které by bylo možné řídit odspodu u malých konfigurací, aniž by zde bylo riziko, že komplexní náklady na řízení by mohly mít dopad na výhody, a tyto modely by tak přišly o svůj půvab. Měli bychom také přemýšlet nad aktivní rolí manažerů v tomto smyslu, kdy by se uplatnil odpočet přímo v rámci účtu, avšak v dobrovolné a nepovinné formě.

Nezbytné zrychlení k dosažení cíle klimatické neutrality

Dnes v Itálii více než 1,1 mil. elektráren využívajících obnovitelné zdroje energie uspokojuje 37,6 % celkové spotřeby elektřiny a 19 % celkové spotřeby energie, a to díky kombinaci technologií zaměřujících se na výrobu elektrické a/nebo tepelné energie rozprostřených mezi všemi obcemi. V zájmu splnění závazků a dodržení termínů je nutný rychlý a konkrétní zásah ke zrychlení procesu. V tomto smyslu by mohlo mít energetické společenství užitečný přínos.